

Benutting herfstgras op veengrond

Ronald Zom, Klaas Sikkema en Karel van Houweligen

In het veenweidegebied heeft men in de nazomer en herfst vaak te kampen met een tegenvallende melkproductie. Dit komt door een te lage drogestofopname als gevolg van een verminderde smakelijkheid en een muffe geur van het weidegras. Waarschijnlijk komt dit door de specifieke botanische samenstelling van de grasmat op veengrond in combinatie met een dichte zode en verslechterende weersomstandigheden in het najaar. Een tegenvallende melkproductie in de herfst is misschien te voorkomen door verbeteren van de kwaliteit en smakelijkheid van weidegras of door bijvoeding met ruwvoer. Daarom zijn in een beweidingsproef de effecten van drie verschillende strategieën van graslandgebruik op de melkproductie tijdens de herfst met elkaar vergeleken.

Werkwijze

In de proef zijn drie gelijkwaardige groepen van 12 koeien samengesteld: "onbeperkt", "beperkt" en "etgroen". Bij alle groepen werd omweiden toegepast, waarbij werd gestreefd om in te scharen bij een drogestofopbrengst van ongeveer 1500 kg per ha (16-18 cm grashoogte). Na elke tweede achtereenvolgende beweiding werd er geblood. De koeien van groep "onbeperkt" werden op een gangbare wijze onbeperkt geweid. De koeien van groep "beperkt" werden overdag geweid en 's nachts op stal bijgevoerd met ongeveer 6 kg drogestof graskuil waarmee ze een slechte opname van weidegras konden compenseren. De koeien van groep "etgroen" werden onbeperkt geweid op uitsluitend schoon grasland, in de vorm van etgroen. Hiermee werd getracht de smakelijkheid van het weidegras in de herfst te verbeteren. Het krachtvoerniveau was voor alle behandelingsgroepen hetzelfde.

Ondanks een lagere opbrengst bij inscharen kan groep etgroen toch langer weiden

Grasopbrengst en beweidingduur

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de drogestofopbrengst, grasaanbod en beweidingduur. In deze tabel is te zien dat het streven om in te scharen bij ± 1500 kg ds gemiddeld over de proefperiode voor de groep "onbeperkt" redelijk is gehaald. De andere groepen zijn, gerekend naar kg ds/ha, wat te vroeg ingeschaard. De variatie in de opbrengst

Tabel 1 Grashoogte, grasaanbod en beweidingduur per groep

Groep	Gemiddelde grashoogte cm	Opbrengst kg ds/ha	kg ds/cm	ds %	Beweidingduur dagen
"onbeperkt"	13,2	1380	105	14,9	2,8
"beperkt"	13,6	1223	90	13,3	2,4
"etgroen"	13,5	1036	77	14,8	3,3

Tabel 2 Gewasanalyses per groep, gemiddeld over de proefperiode, samenstelling in g/kg ds, tenzij anders aangegeven

	“onbeperkt”	“beperkt”	“etgroen”
Ruw eiwit	243	246	255
Ruwe celstof	224	227	216
Ruw as	108	107	112
Zand	8	7	9
vc-os (%)	73,0	72,8	73,7
VOS	651	650	654
VEM (√kg ds)	877	877	889
DVE	92	92	94
OEB	75	77	85
FOS	531	530	533

bij inscharen is echter vrij groot. Om de beweiding goed rond te kunnen zetten is daarom soms wat eerder ingeschaard. De gemiddelde gewashoogte bij inscharen was voor alle groepen ongeveer gelijk. Desondanks was er een vrij groot verschil in drogestofopbrengst. De hoeveelheid drogestof per centimeter gewashoogte was met name bij “etgroen” lager. Mogelijk komt dit door een andere opbouw en structuur van de plant: een wat steviger rechtopstaande spruit.

Meer smakelijk gras

De groep “etgroen” heeft, ondanks lagere grasopbrengst bij inscharen, gemiddeld een halve tot een hele dag langer op de percelen geweid dan de groepen “onbeperkt” en “beperkt”, terwijl het beslismoment van omweiden op basis van vreetbaar aanbod gelijk was voor alle groepen. Dit duidt erop dat de eetbare grasmassa en dus ook de opname per beweiding aanzienlijk hoger moet zijn geweest. Dit grotere aanbod van smakelijk gras kan het gevolg zijn van een geringere vervuiling met mest (bossen) waardoor de afgegraasde oppervlakte gras groter was. Het is ook mogelijk dat het gras bij behandeling “etgroen” dieper werd afgegraasd. Uit onderzoek in Frankrijk is gebleken dat bij een omweidingsstelsel de beschikbare eetbare grasmassa vooral wordt bepaald door de plantstructuur in de onderste lagen van de grasmat. Hierbij spelen de bladhoogte en de hoeveelheid groen materiaal in Ode onderste lagen een belangrijke rol.

De verschillende beweidingstrategieën hadden geen effect op de voederwaarde en chemische samenstelling van het weidegras (zie tabel 2). Evenmin waren er verschillen in zodedichtheid en botanische samenstelling tussen de verschillende strategieën (Zie tabel 3).

Met etgroen meer melk

Een overzicht van de gemiddelde melkproductie en melksamenstelling is gegeven in tabel 4. Het verloop van de

Tabel 3 De gemiddelde botanische samenstelling van de beweide percelen per groep uitgedrukt in bezettingspercentage

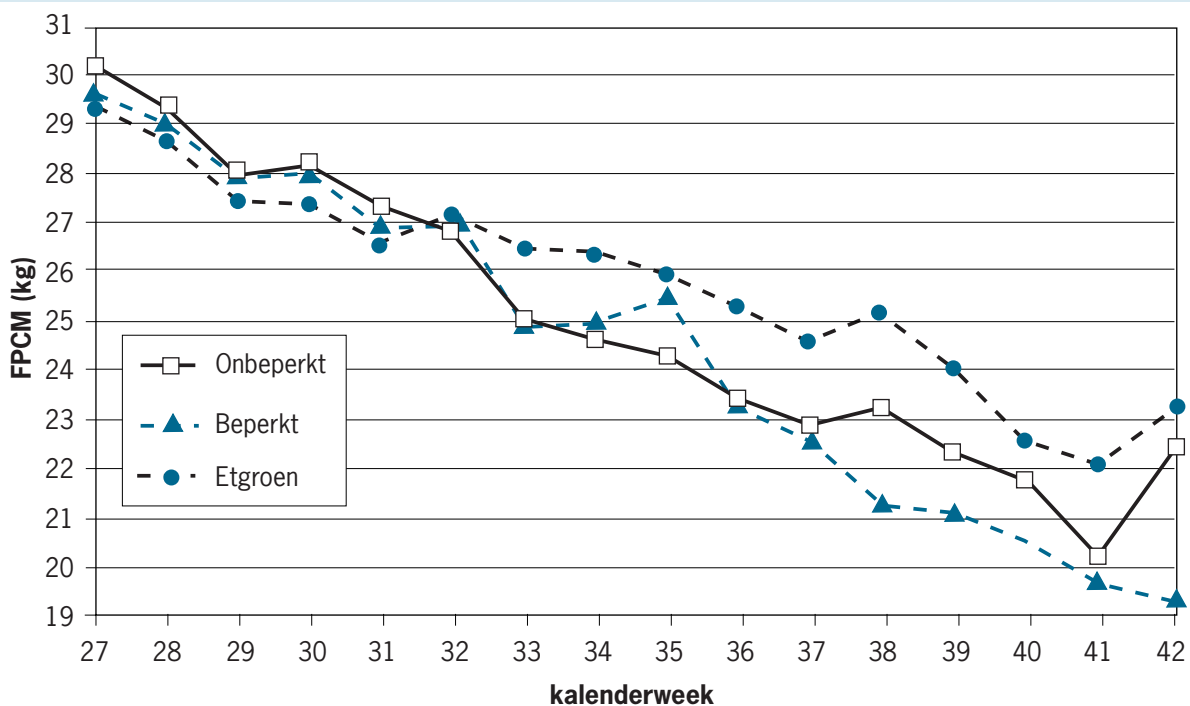
	“onbeperkt”	“beperkt”	“etgroen”
Zodedichtheid	95	94	94
Engels raaigras	24	29	29
Ruw beemdgras	25	23	25
Kweek	9	9	7
Fioringras	12	11	11
Straatgras	5	6	6
Geknikte vossestaart	9	8	7
Kruiden	10	10	9

FPCM productie (voor vet- en eiwitgehalte gecorrigeerde melkproductie) is gegeven in figuur 1. De koeien van behandeling “etgroen” hebben duidelijk meer melk, vet, eiwit en FPCM geproduceerd dan groepen “onbeperkt” en “beperkt”. Het vet- en eiwitgehalte van groep “etgroen” is lager dan van de andere behandelingen. Deze verschillen zijn echter niet significant. Het lagere vetgehalte en in mindere mate ook het lagere eiwitgehalte bij de groep “etgroen” is te wijten aan een verdunningseffect als gevolg van een hogere melkgift. Een grotere hoeveelheid smakelijk gras met als gevolg een hogere grasopname is de meest waarschijnlijke verklaring voor de verschillen in melkproductie. De grote respons in melkproductie is opmerkelijk, te meer omdat het onderzoek is

In de nazomer en herfst weiden op etgroen levert meer melk op!

Figuur 1 Verloop van de FPCM-productie (voor vet- en eiwitgehalte gecorrigeerde melkproductie)

uitgevoerd met koeien die zich overwegend in het midden en het einde van de lactatie bevonden. Deze dieren reageren in het algemeen minder sterk op veranderingen in het rantsoen. De tegenvallende melkproductie van groep “beperkt” is waarschijnlijk mede een gevolg van onverwacht matige kwaliteit van de aangeboden graskuil. Deze graskuil van de eerste snede werd op basis van uiterlijke kenmerken en reuk als ‘goed’ beoordeeld en ook de opname van deze kuil tijdens de proef was goed. Echter de voederwaarde-analyse was teleurstellend: 740 VEM, 65 DVE en 22 OEB. 🚫

Conclusie

Het verbeteren van de kwaliteit en smakelijkheid van het weidegras in de herfst kan een sterk positief effect hebben op de productie van melk en de benutting van weidegras door melkkoeien. In de praktijk betekent dit dat getracht moet worden om vanaf eind augustus voortdurend voldoende gemaaide percelen voor het melkvee beschikbaar te hebben. Houd hier met de voederwinning rekening mee.

Tabel 4 Gemiddelde melkproductie en melksamenstelling¹

	“onbeperkt”	“beperkt”	“etgroen”
Melk (kg/dag)	22,1 ^{a,b,x}	21,3 ^{a,x}	24,0 ^{b,y}
Vet (g/dag)	958 ^x	962 ^x	1026 ^y
Eiwit (g/dag)	819 ^{a,b,x}	774 ^{a,y}	861 ^{b,z}
Vet (%)	4,34	4,51	4,28
Eiwit (%)	3,71	3,63	3,59
FPCM (kg/dag)	23,5 ^a	23,0 ^a	25,1 ^b

¹ Getallen in dezelfde rij met een verschillend a, b, c superscript zijn significant verschillend (p<0,05). Getallen in dezelfde rij met een verschillend x, y, z superscript geven een tendens voor een verschil aan (0,05<p<0,10).